

Системне програмування I

*Пустоваров В. І., НТУУ"КПІ",
м. Київ vipustovarov@ukr.net*

Лекція 1/10

Організація хеш-пошуку як узагальнення вибірки за прямою адресою, вибір хеш-функцій та розв' язання колізій

- 1. Узагальнення пошуку за прямою адресою, хеш-пошук та вибір хеш-функцій*
- 2. Розв'язання колізій хеш-пошуку*
- 3. Багатосегментні таблиці та індекси і вимоги унікальності ключів*

Передумови виникнення методів пошуку за хеш-функціями

- гранично висока швидкість пошуку за прямою адресою;
- необхідність надмірно великого адресного простору для збереження значень ключів при великих діапазонах припустимих значень;
- слабка заповнюваність навіть при великих обсягах оброблюваних текстів, що призводить до неефективного використання простору збереження значень ключів.

Вибірка за прямою адресою

```
// функція вибірки за прямою адресою на мові C/C++  
struct recrd* selNmb(struct recrd* tb, int nElm)  
{return &tb[nElm];  
}
```

На мові Асемблера основна частина кодів вибірки за прямою адресою, розміщеною в [ebx], може мати вигляд:

XLAT ; вибірка байта за прямою адресою

або

MOV eax,tb[ebx*4]; вибірка подвійного слова за адресою

На базі цієї функції будуються функції зміни таблиць

При пошуку за прямою адресою ключова частина полів стає неістотною і може бути усунута з записів.

Використання хеш-функції як узагальнення пошуку за прямою адресою

Кожний елемент таблиці знаходиться за адресою $A = A_n + h(A_i)$, де A_n – початкова адреса сегменту таблиці, $h(A_i)$ – хеш-функція i -го ключа.

Вимоги до хеш-функції:

- давати детерміновані результати для кожного значення аргументу;
- обмеження значень у відповідності з розміром таблиці або її сегментів: $A_n + h(A_i) < A_{\max}$;
- формувати якомога віддалені значення для близьких значень аргументів пошуку в таблиці;
- Забезпечити якомога рівномірний розподіл значень хеш-функції в області визначення.

Методи розрахунку хеш-функцій

- **метод залишку**, за яким $h(A_i) = A_i \bmod N$, де N – велике просте число, що відповідає розміру сегмента таблиці, наприклад, 1009.
- **лінійно-мультиплікативний метод**, за яким $h(A_i) = (\sum_i w_i E_{A_i}) \bmod N$, де w_i – вагові коефіцієнти, а E_{A_i} – елементи аргументу пошуку A .
- **метод виділення бітів**, за яким $h(A_i)$ формується зціпленням потрібної кількості бітів, взятих з визначених позицій ланцюжка бітів заданої функції;
- **метод фрагментації аргументу**, за яким бітовий рядок, що відповідає аргументу A , ділиться на фрагменти, що дорівнюють за довжиною хеш-адресі.

Вставки на мові Асемблера для розрахунку хеш-функцій

// hash-функція за формулою як вставка на Асемблері

```
unsigned hFunc(struct keyStr*pK, unsigned sgLen)
```

```
{char*s=pK->str;
```

```
  _asm{
```

```
    cld ; визначення позитивного напрямку обробки рядка
```

```
    mov esi, s ; завантаження адреси початку ключа
```

```
    mov ecx, 0ffffh ; завантаження максимальної довжини
```

```
    sub edx, edx ; очистка регістру накопичення суми
```

```
l0: lodsd ; завантаження чергових чотирьох байтів
```

```
    add edx, eax ; додавання складових hash-функції
```

```
    test al, al ; контроль закінчення рядка
```

```
    loopnz l0 ; продовження циклу при продовженні рядка
```

```
    mov eax, edx ; формування результату в акумуляторі
```

```
    sub edx, edx ; очистка регістру старших розрядів
```

```
    div sgLen ; одержання залишку
```

```
    mov eax, edx ; формування результату в акумуляторі
```

```
  }  
}
```

Структура елементів хеш-таблиць і хеш-індексів

Сегмент таблиці, впорядкованої за хеш-функцією	
Ключові поля	Функціональні поля
Значення ключів або ознаки відсутності “\0”...	Значення функцій ...

Сегмент індексу, впорядкованого за хеш-функцією	
Показчики на ключі	Функціональні поля
Значення вказівників або ознаки відсутності 0 чи -1...	Значення функцій ...

Колізії та їх розв'язання

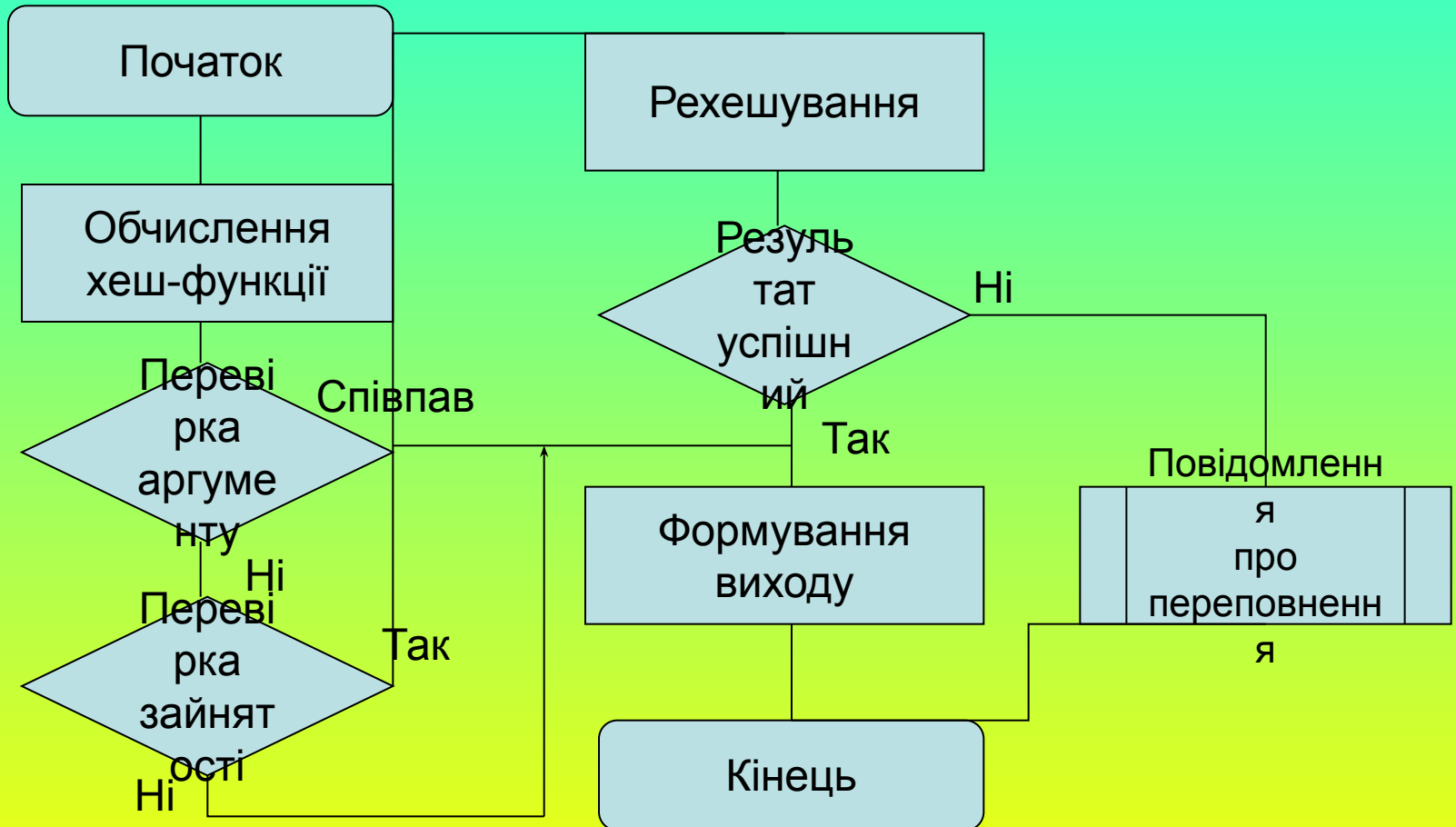
Умова виникнення колізій:

$$h(A_j) = h(A_i), \text{ де } A_j \neq A_i.$$

Базові способи розв'язання колізій:

- Рехешування лінійним пошуком вільного місця біля обчисленої хеш-адреси, найбільш відоме і найменш ефективно через можливе нагромадження колізійних ланцюжків
- функціональне рехешування за допомогою додаткової хеш-функції або функції довільного типа

Алгоритм хеш-пошуку з розв'язанням колізій

Приклад програми розв'язання колізій на мові C/C++ рехешування лінійним пошуком

```
// розв'язання колізій
```

```
unsigned hColRes
```

```
(struct recrd*pElm, // адреса елемента пошуку
```

```
struct recrd*tb, // адреса початку сегмента таблиці
```

```
unsigned h, // значення первинної hash-функції
```

```
unsigned sgLen) // довжина сегмента таблиці
```

```
{int l=2; // кількість кроків розв'язання
```

```
while(cmpKys(&(pElm->key), &(tb+h->key)&&l--)
```

```
h=h<sgLen?h+1:0; // пошук сусіднього елемента
```

```
if(l<0)return l; // контроль досягнення граничного кроку
```

```
return h;}
```

Визначення якості hash-функцій

Дослідження якості та ефективності hash-функцій спирається на визначенні критеріїв для:

- Статистики рівномірності розподілу значень в області припустимих значень;
- Часових інтервалів повторення значень хеш-функції при надходженні реальних даних аргументів пошуку;
- Часових інтервалів виникнення колізій;
- Часових інтервалів технічного заповнення таблиць.

БАГАТОСЕГМЕНТНІ ТАБЛИЦІ ТА ІНДЕКСИ

Багатосегментні таблиці є найбільш загальним варіантом побудови таблиць і індексів, які повинні обслуговувати вхідні дані системних програм різних обсягів. Якщо розглядати повні таблиці або індекси як автономні об'єкти, для них треба створювати управляючі структури даних, що поєднуюватимуть такі автономні структури. В цьому випадку таблиці та структури даних, розглянуті в попередніх розділах можна вважати сегментами даних більш загальних багатосегментних таблиць. Структура, що визначає заголовок багатосегментної таблиці може бути записана наступним чином:

```
struct sgTbStr // структура сегмента
{int nRsEI; // кількість зарезервованих елементів
  int nFIEI; // кількість використаних елементів
  struct sgTbStr* pNxtSg; //адреса наступного сегмента
  struct recrd* pRcPtr; //покажчик на сегмент записів
};
```

ВИМОГИ УНІКАЛЬНОСТІ КЛЮЧІВ В БАГАТОСЕГМЕНТНИХ ТАБЛИЦЯХ

Здебільшого таблиці в системних програмах працюють за вимоги унікальності ключів таблиць :

- Спосіб доступу повинен в більшості випадків давати можливість гарантії унікальності ключів, щоб запобігти можливим неоднозначностям при роботі з унікальними об'єктами;

Підсумки

- Використання хеш-функцій в багатьох випадках істотно підвищує швидкість пошуку в таблицях
- Хеш-функції дозволяють будувати індекси для швидкого доступу до даних і зв'язування таблиць
- Роботи з індексами дозволяє розділити роботу по заповненню і корекції таблиць на маніпуляції з рядками таблиць в довільному порядку та наступним підтриманням порядку в індексах